

" Waterkwaliteit en visbestand in de Watersportbaan in Gent anno 2023 "

1. Inleiding

De Watersportbaan is een stilstaand water in Gent.

Het water staat in verbinding met de talrijke aanpalende rivieren en kanalen zoals de Coupure, het Kanaal Gent-Brugge en de Leie, waarvan een zijarm (de "Leiearm van Akkergem") trouwens dwars door de roeibaan stroomt, alsook met het zuidelijker gelegen meer van het recreatiedomein Blaarmeersen.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De Watersportbaan is een niet-geklasseerd waterlichaam. Er worden slechts een beperkt aantal parameters gemeten. Daardoor is een beoordeling conform de Europese Kaderrichtlijn Water, zoals voor de andere waterlichamen, niet mogelijk.

Er zijn wel meetgegevens beschikbaar voor de parameters opgeloste zuurstof, geleidbaarheid en pH in 2017 en 2022. Zowel in 2017 als in 2022 werd de milieukwaliteitsnorm gehaald voor opgeloste zuurstof, maar niet voor geleidbaarheid of pH.

b) Toekomstperspectieven

b1) De Watersportbaan ligt binnen het afstroomgebied van het Vlaams waterlichaam VL08_162 Kanaal Gent-Oostende I + Coupure + Verbindingskanaal.

Om de kwaliteit van dit Vlaams waterlichaam (VL08_162) de komende jaren verder te verbeteren, zetten Stad Gent en Farys verder in op de uitbouw van de rioleringsinfrastructuur en de renovatie en optimalisatie van de bestaande structuur, zodat overstortwerking tot een minimum herleid kan worden. Ook de hoeveelheid en kwaliteit van de waterbodem vormt nog een knelpunt. In de periode 2022-2025 voorziet de Vlaamse Waterweg baggerwerkzaamheden waarbij ca. 45.000 m³ slib verwijderd zal worden in totaliteit van de Gentse Binnenwateren.

Om de ecologische toestand van het watersysteem (VL08_162) verder te verbeteren, wordt ingezet op het creëren van meer ecologische plantenrijke oevers. Door de creatie van plantenrijke oevers krijgen vissoorten als rietvoorn, snoek en zeelt meer paaimogelijkheden en kans om zich duurzaam te vestigen. Uitvoering van deze projecten zal de fysisch-chemische en ook de biologische kwaliteit van het Vlaams waterlichaam (VL08_162) de volgende jaren stapsgewijs verbeteren.

b2) Aan het Vlaams waterlichaam VL08_162 Kanaal Gent-Oostende I + Coupure + Verbindingskanaal is in het goedgekeurde Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 een prioriteit 4 (aandachtsgebied) toegekend. Dit betekent dat de goede ecologische toestand/potentieel verwacht wordt in 2033 of erna, afhankelijk van het natuurlijk herstel, en mits uitvoering van de acties opgenomen in stroomgebiedbeheerplannen 3 en 4.

Er wordt rekening gehouden met het feit dat de kwaliteit van dit waterlichaam voor een deel bepaald wordt door de kwaliteit van het omliggend waterlopenstelsel en dat de maatregelen daar mede bepalend zullen zijn voor het halen van de milieudoelstellingen.

Meer informatie is terug te vinden in de waterlichaamfiche via <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

3. Afvissingen

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) heeft AquaTerra-KuiperBurger B.V. (ATKB) opdracht gegeven voor het uitvoeren van een visstandonderzoek in 2021. □

a) Afvissing in 2021

De bemonsteringen van de Watersportbaan zijn uitgevoerd op 7 september 2021.

De Watersportbaan kan opgedeeld worden in drie deelgebieden: de Watersportbaan zelf, en de twee deelgebieden Studentenleie en Bélvédère. In tegenstelling tot 2016 (Spierts, 2017), toen de lijnvormige deelgebieden Studentenleie en Bélvédère nog werden bemonsterd, is in 2021 alleen de Watersportbaan zelf bemonsterd. In het open water zijn in totaal drie zegenrondgooien uitgevoerd met een 240 meter lange zegen. Aanvullend is de oeverzone op drie locaties door middel van het elektrovisapparaat bemonsterd over een lengte van 250 meter per locatie.

b) Soortensamenstelling

Tijdens het onderzoek zijn in de Watersportbaan 15 vissoorten aangetroffen. Het merendeel van de soorten behoort tot het eurytope stromingsgilde, namelijk aal, alver, baars, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, pos, snoek en snoekbaars. Rietvoorn behoort tot het limnofiele gilde en winde is een rheofiele soort. Daarnaast zijn twee exoten aangetroffen, namelijk roofblei en zwartbekgrondel.

In totaal zijn dus 15 vissoorten (exclusief hybride) aangetroffen, namelijk aal, alver, baars, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, pos, rietvoorn, roofblei, snoek, snoekbaars, winde en zwartbekgrondel.

In 2016 (Spierts, 2017) is eerder onderzoek gedaan naar de visstand in de Watersportbaan. In Tabel 12 is een overzicht gegeven van de soortensamenstelling in 2016 en 2021.

De soortenrijkdom in 2021 is met 15 soorten lager dan de soortenrijkdom in 2016 (19 soorten, exclusief hybride). Verschillen worden veelal veroorzaakt door het wel of niet aantreffen van minder frequent voorkomende soorten. Tiendoornige stekelbaars, zeelt, blauwband, brasemblei, graskarper, zilverkarper en harder zijn in 2021 niet meer aangetroffen. Kolblei (n=17), roofblei (n=2) en zwartbekgrondel (n=18) zijn in 2021 voor het eerst aangetroffen. Ook voor deze soorten geldt dat de aangetroffen aantallen dermate laag zijn dat het al dan niet aantreffen met name op toeval berust.

De aangetroffen predatoren in de Watersportbaan in Gent zijn de soorten baars, roofblei, snoek en snoekbaars.

c) Omvang visbestand

De omvang van het visbestand is geschat op 276,2 kg/ha en 4.521 stuks/ha. Op basis van biomassa wordt het bestand gedomineerd door brasem (79%), gevolgd door blankvoorn (10%) en snoekbaars (4%). Op basis van aantallen wordt blankvoorn het meest frequent aangetroffen (48%), gevolgd door brasem (44%).

In Tabel 13 is een overzicht gegeven van de geraamde biomassa's van de meest belangrijke soorten en van het gehele waterlichaam in 2016 en 2021.

Hoewel de geraamde bestanden in 2016 (285,1 kg/ha) en 2021 (276,2 kg/ha) van vergelijkbare omvang zijn, zijn op soortniveau grote verschillen te zien. Vooral het bestand van blankvoorn is in 2021 (28 kg/ha) duidelijk lager geraamd dan in 2016 (107 kg/ha). Daarnaast zijn ook de bestanden van baars, gibel en pos in 2021 lager geraamd dan in 2016.

Van brasem is het geraamde bestand met 215 kg/ha in 2021 juist hoger dan in 2016 (42 kg/ha) en ook het bestand van snoekbaars is in 2021 hoger geschat.

Sinds 2016 is de raming van het éénzomerige brasembestand meer dan verdubbeld en ook het bestand van de overige jaarklassen is in 2021 duidelijk hoger geraamd dan in 2016. De hogere raming van het brasembestand staat mogelijk in samenhang met de lagere raming van het baars- en blankvoornbestand in de Watersportbaan. Vooral in helder water zijn baars en blankvoorn beter in staat gericht voedsel op te nemen en bieden enige concurrentie voor het brasembestand. Ten opzichte van 2016 is het doorzicht van het water in 2021 sterk afgenomen van 0,7 tot 1,0 meter in 2016 tot slechts 0,1 tot 0,2 meter in 2021.

Naarmate het bestand van bodemwoelende vissen (zoals brasem) toeneemt zal de doorzicht van het water verminderen en zullen ook andere vissoorten zoals baars en blankvoorn afnemen. Daarentegen heeft een soort als snoekbaars baat bij troebel water.

In het verleden werd de visstand in de Watersportbaan op basis van biomassa veelal gedomineerd door blankvoorn, gevolgd door brasem en baars.

Dit is in de afgelopen jaren enigszins veranderd. Tijdens de huidige bemonstering wordt het visbestand op basis van biomassa met name gedomineerd door brasem (78%), gevolgd door blankvoorn (10%) en snoekbaars (4%). Baars heeft in 2021 slechts een gering aandeel in de visbiomassa.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, januari 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhair DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2022-2023 , vraag nr. 241 van 2 december 2022 } .

TABELLEN : zie hierna

Tabel 12 Soortensamenstelling in Watersportbaan Gent in de jaren 2016 en 2021.

Gilde	Vissoort	2016	2021
Eurytoop	Aal	x	x
	Alver	x	x
	Baars	x	x
	Blankvoorn	x	x
	Brasem	x	x
	Giebel	x	x
	Hybride	x	-
	Karper	x	x
	Kolblei	-	x
	Pos	x	x
	Snoek	x	x
	Snoekbaars	x	x
Limnofiel	Rietvoorn	x	x
	Tiendornige stekelbaars	x	-
	Zeelt	x	-
Rheofiel	Winde	x	x
Exoot	Blauwband	x	-
	Brasemlei	x	-
	Graskarper	x	-
	Roofblei	-	x
	Zilverkarper	x	-
	Zwartbekgrondel	-	x
Marien	Harder	x	-
Totaal*		19	15

* = exclusief hybride

Tabel 13 Verschil in het visbestand (kg/ha) in de Watersportbaan bij de meest voorkomende soorten tussen 2016 en 2021.

Vissoort	2016	2021
Aal	2	1
Baars	34	1
Blankvoorn	107	28
Brasem	42	215
Snoekbaars	4	11
n soorten	19	15
Totaal*	285	276

* exclusief hybride

Tabel 3 Raming van het visbestand in de Watersportbaan (N/ha) in 2021.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Aal	17	-	-	12	4	1
	Alver	18	-	-	18	-	-
	Baars	106	91	10	6	-	-
	Blankvoorn	2.184	1.761	311	105	7	-
	Brasem	1.983	1.309	127	348	91	108
	Giebel	2	-	-	-	2	-
	Karper	1	-	-	-	-	1
	Kolblei	16	-	11	2	3	-
	Pos	1	-	1	-	-	-
	Snoekbaars	146	140	-	-	-	6
Limnofiel	Rietvoorn	4	-	-	1	3	-
Rheofiel	Winde	2	-	-	-	-	2
Exoot	Roofblei	2	-	-	-	1	1
	Zwartbekgrondel	37	-	37	-	-	-
Subtotaal		4.519	3.300	496	493	111	119
ecologische indeling voor snoek							
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
Eurytoop	Snoek	2	-	-	-	-	2
Totaal		4.521					

0 = <0,5 stuks/ha; - = niet aangetroffen